

POSTANOWIENIE

Dnia 10 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z wniosku M. Ł. prowadzącego działalność gospodarczą Firma
Ogólnobudowlana M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W.

z udziałem zainteresowanych: B. P., P. W., R. J. i M. G.

o podleganie obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 10 marca 2021 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 21 maja 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**2) oddala wniosek organu rentowego o zasądzenie kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...), wyrokiem z dnia 21 maja 2019 r., oddalił apelację wniesioną przez odwołującego się M. Ł. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. z dnia 11 lipca 2017 r., oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, [...] Oddział w W. z dnia 16 lutego 2015 r., stwierdzających, że B. P., P. W., M. G. i R. J. podlegają we wskazanych w tych decyzjach okresach obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako

zleceniobiorcy u płatnika składek (firma Ogólnobudowlana M. M. Ł.) z określoną podstawą wymiaru składek.

Odwołujący się M. Ł. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 21 maja 2019 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest: art. 750 k.c., art. 627 k.c. w związku z art. 353¹ k.c., art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 w związku z art. 86 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 i 2 w związku z art. 68 ust. 1 pkt 1a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 7 w związku z art. 87 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a także naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 1 k.p.c. i art. 2 § 1 k.p.c. w związku z art. 189 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, które zawarł w pytaniu: „czy w braku wyraźnego umocowania w art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 oraz art. 86 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 i 2 i art. 68 ust. 1 pkt 1a ustawy systemowej przy uwzględnieniu treści art. 7 i art. 87 Konstytucji, ZUS jest upoważniony o orzekaniu o istnieniu określonego stosunku cywilno-prawnego leżącego u podstawy stosunku ubezpieczenia społecznego”?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie (sporządzone odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę

sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada także przypomnieć, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku sformułować zagadnienie prawne oraz przedstawić argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468). Nie

występuje natomiast w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) tak, jak nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNAPiUS – wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącej o przyjęcie jej skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów, ponieważ przedstawiony w tym wniosku problem prawny doczekał się już rozstrzygnięcia w dotychczasowym orzecznictwie, w którym jednolicie przyjmuje się, że organ rentowy może kwestionować zarówno sam tytuł ubezpieczenia społecznego, jak i ustaloną podstawę wymiaru składek (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2014 r., I UK 235/13, LEX nr 1444493; z dnia 10 lipca 2014 r., II UK 454/13, LEX nr 1495840; z dnia 13 stycznia 2016 r., III UK 53/15, LEX nr 1984624; z dnia 13 września 2016 r., I UK 455/15, LEX nr 2122404; z dnia 10 maja 2017 r., I UK 184/16, LEX nr 2305920; z dnia 21 marca 2019 r., II UK 554/17, LEX nr 2638582 oraz postanowienia: z dnia 29 sierpnia 2018 r., II UK 438/17, LEX nr 2538834; z dnia 29 maja 2019 r., II UK 214/18, LEX nr 2690937). W aspekcie podstaw wymienionych w art. 58 k.c. – z punktu widzenia ubezpieczeń społecznych – może być więc kontestowany rodzaj stosunku prawnego łączącego strony (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2005 r., II UZP 2/05, OSNP 2005 nr 21, poz. 338; wyroki: z dnia 4 sierpnia 2005 r., II UK 16/05, OSNP 2006 nr 11-12, poz. 191; z dnia 9 sierpnia 2005 r., III UK 89/05, OSNP 2006 nr 11-12, poz. 192). W końcu, w kwestii tej wypowiadał się również Trybunał Konstytucyjny, aprobuując prawo organu rentowego do kontroli samego tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym (por. wyrok z dnia 29 listopada 2017 r., P 9/15, OTK-A 2017 nr 7, poz. 8).

Wymaga też podkreślenia, korzystanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z jego ustawowych uprawnień nie narusza równocześnie art. 7 w związku z art. 87 Konstytucji RP, ponieważ pierwszy z wymienionych przepisów stanowi, że organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa, a

drugi określa hierarchię źródeł powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej, wymieniając wśród nich właśnie ustawy, a takim aktem prawnym jest ustawa systemowa, której przepisy dopuszczają weryfikację tytułów podlegania lub niepodlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, że skarżący nie zdołał wykazać, że zachodzi potrzeba merytorycznego rozpoznania jego skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia. Co do zawartego w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosku organu rentowego o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, Sąd Najwyższy orzekł natomiast na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c., stwierdzając, że organ rentowy wniosek ten wiązał jedynie z oddaleniem skargi kasacyjnej. Sąd Najwyższy zauważa bowiem, że w judykaturze jednolicie przyjmuje się, że nie ma podstaw do przyznania kosztów postępowania kasacyjnego stronie, która w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosek o koszty wiązała nie z tym rozstrzygnięciem, które ostatecznie w sprawie zapadło (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 1934 r., C.II.1677/34, Zb. Urz. 1935, poz. 204 oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 563/01, LEX nr 1405370; z dnia 29 marca 2011 r., IV CSK 593/10, LEX nr 785541; z dnia 8 sierpnia 2012 r., II CSK 112/12, LEX nr 1231475; z dnia 18 grudnia 2012 r., II CSK 397/12, LEX nr 1288636).